

Beslut

Stiftelsen Immanuel
info@immanuelskolan.se

2017-05-30

Dnr 400-2016:6993

Rector
kerstin.kerstell@immanuelskolan.se

Beslut

för Immanuelskolan i Borlänge kommun efter kvalitetsgranskning av undervisningens organisation på skolor där det finns obehöriga lärare

Inledning

Skolinspektionen har genomfört en kvalitetsgranskning av undervisningens organisation på skolor där det finns obehöriga lärare. Som obehörig lärare räknas lärare som undervisar i ämne/ämnena de saknar legitimation för. Syftet är att granska hur rektor, givet situation med obehöriga lärare, leder och organiserar arbetet för att säkerställa att eleverna får en undervisning med sammanhang och utgångspunkt i nationella mål och riktlinjer.

Granskningen genomförs i 28 skolor och avser undervisning i årskurserna 7-9. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Immanuelskolan ingår i nämnda granskning. Skolinspektionen besökte Immanuelskolan tisdagen den 11 april 2017. Besöket genomfördes av utredare Lennart Andersson och Malin Salemyr. Intervjuer med lärare, tillförordnad rektor och elever har genomförts.

Immanuelskolan är en fristående skola i Borlänge kommun. Skolans huvudman är Stiftelsen Immanuel. Immanuelskolan har 28 elever i årskurserna 7-9. Skolan har 10 undervisande lärare i de aktuella årskurserna. Av dessa saknar 9 lärare behörighet i något eller några av de ämnena de undervisar i. Det framkommer att samtliga lärare utom lärare i de praktiskt/estetiska ämnena är organiserade i ett gemensamt arbetslag.

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av det granskade området. Därefter redovisas de utvecklingsområden som Skolinspektionen identifierat inom ramen för granskningen följt av en motivering. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektors ledning och organisering avseende granskningens syfte behöver utvecklas i vissa avseenden.

Granskningen visar att rektorn inför varje nytt läsår samlar in information om lärarnas behörigheter och försöker sedan tjänstefördela lärarna så att de lärare som är legitimerade undervisar i ämnena de är behöriga i. För att så många elever som möjligt ska få åtminstone delar av sin undervisning av behörig lärare undervisar en behörig lärare i flera klasser men inte alla lektioner. Vid övriga lektioner undervisar en icke behörig lärare. På detta sätt får alla elever i årskurs 7-9 undervisning åtminstone vissa lektioner av en behörig lärare. Inför varje

nytt läsår annonserar rektorn efter legitimerade lärare. Rektorn uppger att eftersom skolan är liten är det ibland svårt att erbjuda heltidstjänster i respektive ämne, vilket kan försvåra rekryteringen. Rektorn informerar också lärarna kontinuerligt om kompetenshöjande utbildningar som finns, exempelvis Lärarlyftet.

Granskningen visar att rektorn arbetar för att säkerställa att eleverna får en undervisning som utgår ifrån nationella kunskapsmål. Detta sker bland annat genom att flertalet lärare dokumenterar varje elevs resultat och stämmer av mot de angivna kunskapsmålen. Skolan använder en programvara, där de nationella kunskapsmålen finns inskrivna, för dokumentation. Det framkommer dock under granskningen att detta arbete inte alltid fungerar fullt ut. För att uppnå kontinuitet i undervisningen planerar lärarna gemensamt, inför varje nytt läsår, hur momenten i de olika ämnena ska fördelas mellan årskurserna. Vidare träffas samtliga lärare kontinuerligt och diskuterar kunskapsmålen. Eftersom alla lärare, utom lärarna i de praktiskt/estetiska ämnena, har ett gemensamt arbetsrum sker diskussioner ofta spontant och informellt.

För att säkerställa en likvärdig bedömning, diskuteras även bedömningsfrågor i arbetslaget. Dessutom träffas skolans samtliga lärare ett par gånger per termin och diskuterar bedömningsfrågor och betygssättning. Under granskningen framkommer att flera lärare inte har möjlighet att samverka med behöriga kollegor men att obehöriga lärare ges stöd av mer erfarna lärare i arbetet med bedömning. Flera av de mer erfarna lärarna uppger dock att de inte har tid för att ge stöd till nyanställda obehöriga lärare på ett tillfredställande sätt. Under granskningen framkommer vidare att rektorn på flera sätt stödjer obehöriga lärare, exempelvis genom att samtliga obehöriga lärare är knuten till en lärare som har lång erfarenhet och som då har ett ansvar för att stödja den obehöriga läraren. Det framkommer dock att behovet av stöd till obehöriga lärare inte tillgodoses fullt ut. Nedan följer en närmare redogörelse av identifierade utvecklingsområden.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden.

- Rektorn behöver fördjupa arbetet med att så långt som möjligt använda behörig ämneslärarkompetens för undervisningen.

Motivering till bedömning av identifierat utvecklingsområde

Granskningen visar att rektorn genomför vissa insatser för att använda behöriga lärare i undervisningen. Immanuelskolan har dock en mycket hög andel lärare som inte är behöriga i något eller några ämnen som de undervisar i. Flera lärare uppger att det inte finns ämneskollegor på skolan att diskutera sitt ämne med vid planering av undervisning samt i arbetet med bedömning av elevernas kunskaper. Under tidigare läsår har skolan haft ett samarbete med andra skolor i närliggande kommuner i syfte att skapa diskussionsforum med andra lärare men detta läsår finns ingen sådan samverkan. Vid tiden för granskningen finns det någon enstaka behörig lärare som undervisar i flera skolor.

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver intensifiera insatserna för att använda behöriga lärare för undervisningen. Rektorn skulle exempelvis kunna utveckla samverkan med andra närliggande skolor.

- Rektorn behöver säkerställa att obehöriga lärare ges ett organiserat och strukturerat stöd i arbetet med att genomföra undervisningen liksom i arbetet med att bedöma elevernas kunskaper och förmågor.

Motivering till bedömning av identifierat utvecklingsområde

Skolinspektionen bedömer att obehöriga lärare får stöd i arbetet med att planera och genomföra undervisningen samt i arbetet med att bedöma elevernas kunskaper. Detta stöd ges av lärare med lång erfarenhet. Under granskningen framkommer dock att detta stöd ofta sker informellt i lärarnas arbetsrum eller när någon fråga aktualiseras. Vidare framkommer att de lärare som ger stöd inte har någon tid för detta avsatt i sitt tjänstgöringsschema. Rektor behöver därför säkerställa att alla obehöriga lärare får stöd på ett strukturerat sätt och att de lärare som ska ge stöd får tid avsatt för detta.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **den 12 februari 2018** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till enhetvastersthlm@skolinspektionen.se eller per post till, *Skolinspektionen, Box 23069, 10435 Stockholm*. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400-2016:6993) i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar



Gabriel Brandström
Enhetschef



Lennart Andersson
Föredragande

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: <https://skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/obehoriga-larare/>

Bilaga: Författningsstöd

Behörig för undervisning

2 kap. 13 § skollagen

Granskningen utgår från skollagens definition av en obehörig lärare. Av skollagen följer att endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Detta innebär att både legitimerade lärare som undervisar i ett ämne de inte är behöriga att undervisa i, och lärare som helt saknar lärarlegitimation anses vara obehöriga. Obehöriga lärare innefattar även lärare som har lärarexamen och teoretisk behörighet i ämnen de undervisar i men som saknar lärarlegitimation. Begreppet *behörig lärare* utgår utifrån samma definition; behörig lärare avser således lärare med legitimation för de eller de ämnen läraren undervisar.

Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Enligt 2 kap. 18 § kan dock undantag från 13 § göras om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven eller om det finns något annat skäl med hänsyn till eleverna. I 19 § framgår dock att om en person som avses i 18 § ska användas för att bedriva undervisning under längre tid än sex månader, ska huvudmannen först fatta beslut om detta. Enligt 21 § framgår också att i fråga om tidsbegränsning av en anställning som lärare eller förskollärare i skolväsendet gäller att den som ska bedriva undervisning enligt 18 § får anställas högst ett år i sänder.

SFS 2011:326

I behörighetsförfordningen preciseras vilken utbildning olika kategorier av lärare ska ha för att vara behörig att bedriva viss undervisning i skolväsendet samt andra bestämmelser om behörighet för lärare. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165) framhålls vikten av att lärare, förutom generell lärarkompetens, även besitter specifik kompetens. Med specifik kompetens avses att de lärare som används i undervisningen utöver generell lärarkompetens även har specifik kompetens för olika skolformer, verksamheter, årskurser och ämnen (s. 262). Vidare framkommer i propositionen att för att utbildning och undervisning ska hålla hög kvalitet skall huvudmannen använda lärares kompetens på rätt sätt i undervisningen. Det är rektor som leder och samordnar arbetet inom sitt verksamhetsområde och har ansvar för att planera så att läraren används för sådan undervisning som läraren har utbildning för.

I regeringens proposition (2010/11:20) framgår att ett legitimationssystem är en viktig kvalitetssäkring av lärare och förskollärare och kan därmed höja kvaliteten på den samlade lärarkåren.

Ledning och utveckling av undervisning

2 kap 9 § skollagen

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektor ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

2 kap 10 § skollagen

Rektor beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

4 kap. 4 § skollagen

Rektor är ansvarig för planering, uppföljning och utveckling av utbildningen på skolenheten. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever.

Lgr11 avsnitt 2.8

Rektor i egenskap av pedagogisk ledare har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Allmänna råd för planering och genomförande av undervisningen

Allmänna råd för bland annat grundskolan för att stödja lärare, rektorer och huvudmän i arbetet med hur skolförfattningarna bör hanteras i den pedagogiska praktiken avseende planering och genomförande av undervisningen.

SKOLFS 2014:44

Rektor ska ansvara för att en nyanställd lärares introduktionsperiod planeras på ett sådant sätt att läraren ges tillräckligt stöd utifrån sina tidigare kunskaper, erfarenheter och förmåga att fungera självständigt i sin yrkesroll. En mentor utses av rektorn till den lärare som genomför introduktionsperioden och mentorn ska så långt det är möjligt ha samma behörighet som läraren. Mentorn ska ges förutsättningar och tillräckligt stöd för att kunna fullgöra sin uppgift.

Skolverkets stödmaterial om introduktionsperiod för nyanställda lärare och förskollärare (2015)

Betyg och bedömning

3 kap. 14 § skollagen

Rektor ansvarar för att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.